

**NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA
NYÍREGYHÁZA**

**A NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI
ELVI STRATÉGIÁJA**

Elfogadva: 2010. július 26.

TARTALOMJEGYZÉK

PREAMBULUM	3
I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK	4
II. A NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA BEMUTATÁSA	5
III. AZ INTÉZMÉNY BELSŐ KÖRNYEZETE	5
IV. A NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA KÖRNYEZETTERHELÉST JELENTŐ KIBOCSÁTÁSAI ÉS ENERGIAFELHASZNÁLÁSA A 2009. ÉVBEN	6
V. KÖRNYEZETTUDATOS MENEDZSMENT KIALAKÍTÁSA	8
VI. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSA	8
VII. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	9

Preambulum

A XX. században kialakult és elmélyült környezeti, gazdasági és társadalmi válság kihívásainak a megoldásához szükség van tudatos felelősségvállalásra, rendszerszemléletű gondolkodásra, valamint megfelelő egyéni és közösségi cselekvési formákra. Az ehhez szükséges szemlélet- és attitűdváltásban kiemelkedő szerepe van a felsőoktatásnak, elsősorban a fiatal értelmiségi generációk oktatása- nevelése által, másrészt az intézményi példamutatáson, illetve a közvetített értékeken keresztül.

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) követelményül szabja, hogy a felsőoktatás feladatait úgy lássa el, hogy közben a fenntartható fejlődés érdekében javuljon a gazdasági, a társadalmi és a környezeti fenntarthatóság. Az Ftv. 2. § c) pontja megerősíti, hogy cél „a magyar felsőoktatás programjaiban és működésében a fenntartható fejlődés biztosítása, egészségtudatos, környezettudatos szemlélet és értékek közvetítése”.

A nemzetközi folyamatok és Magyarország Európa Uniós tagsága kötelezte a Magyar Köztársaság Kormányát, hogy elkészítse a Magyar Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiát (a továbbiakban: NFFS), amely 2007. június 29-én került elfogadásra. Az NFFS egy hosszú távú, keretstratégiai jellegű dokumentum. E Stratégia szerint „A fenntartható fejlődés a tágan értelmezett életminőség javulását szolgálja, amely nem szűkíthető le az anyagi jólétre, hanem magában foglalja a környezet minőségét, a demokratikus jogok érvényesülését, a természeti erőforrásokhoz, valamint a társadalom nyújtotta szolgáltatásokhoz és intézményekhez való hozzáférést, a teljes testi, lelki egészséget, a szabadidőt, a biztonságot is. A társadalmi jólét a környezetminőség és a társadalmat alkotók életminőségének együttes megnyilvánulása. A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel és a társadalmi igazságossággal, esélyegyenlőséggel.”

„A jelenlegi társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve hatásaik jelentős részben ellentétesek a fenntartható fejlődés követelményeivel. E trendek ismeretében elkerülhetetlen egy olyan fejlődési pályára való áttérés, amely hosszú távon biztosítja a társadalmak és köztük a magyar társadalom fenntartható fejlődését.”

Az NFFS a következő alapelvekre épül:

- a) a holisztikus megközelítés elve,
- b) a nemzedékeken belüli és nemzedékek közötti szolidaritás elve,
- c) társadalmi igazságosság elve,
- d) tartamosság elve,
- e) integráció elve,
- f) helyi erőforrások hasznosításának elve,
- g) társadalmi részvétel elve,
- h) társadalmi felelősségvállalás elve,
- i) elővigyázatosság és megelőzés elve,
- j) a szennyező fizet elve.

Az NFFS-ben megfogalmazott feladatok közül a következőket kell kiemelni a felsőoktatási intézmények számára:

„Szükséges, hogy a tudományos kutatás erősödésével, és a kutatási eredmények elérhetővé válásával a fenntarthatóságról, az azt veszélyeztető folyamatokról és a szükséges értékváltásról való tudásbázisunk - a fenntarthatóbb értékrend és attitűd terjedésével együtt – növekedjen.” A felsőoktatási intézményeknek kiemelt szerepük van a jövő nemzedéknek a fenntarthatóság szellemében történő nevelésben. A kulturális és művészeti értékeken keresztül a globális tudatosság és az ökológiai tudatosság és felelősség hatékonyan képviselhető és átadható. A végzett hallgatók ismertté és elismertté válása lehetőséget nyújt a személyes példamutatásra. Később döntéshozó pozíciókba kerülhetnek, ahol alkalmuk nyílik a

folyamatok kedvezőbb irányba történő elmozdítására. Példamutató szerepe van az értelmiségnek a tudatos, felelős értékrend és életforma elterjesztésében, megvalósításában.

„Az oktatás tartalmában és formáiban hangsúlyosabban kell megjeleníteni a fenntarthatósági témákat és értékeket. A fenntarthatóságnak alapkövetelménnyé kell válnia az új ismeretek befogadása és a változó társadalmi és gazdasági viszonyok közötti eligazodás érdekében”. A felsőoktatási intézményeknek szerepet kell vállalniuk a fenntarthatóságra vonatkozó oktatási anyag elkészítésében, az ismeretátadás folyamatának elindításában.

„El kell érni, hogy a holisztikus és gyakorlat-orientált oktatás gyorsabban terjedjen és a napi gyakorlatba beépüljön (az analitikus ismereteken, a tantárgyakra bontó tudásanyagon nyugvó iskolarendszer kevésbé alkalmas a rendszerszemléletű társadalom felnevelésére).”

„Igen fontos a tanulás nem formális és informális tevékenységeinek támogatása és az élethosszig tanulás ösztönzése”.

„Meg kell változtatni a termeléssel és a fogyasztással kapcsolatos attitűdöket, ...a kultúra- és tudásintenzív fogyasztást kell bátorítani.” El kell fogadni és fogadtatni azt, hogy a fenntarthatóság nem érhető el az anyagi fogyasztás csökkentése nélkül. A fogyasztási szokásokat nem lehet elválasztani a lakosság általános kulturális helyzetétől és az oktatás színvonalától. A kulturális javak iránti magasabb kereslet csökkentheti az anyagi jólét hajszolását a lakosság körében, ami egyúttal a környezet terhelésének csökkentését is jelenti. Általánosan elfogadott az oktatás, a tudatosság növelésének kedvező szerepe a legfiatalabb életkortól kezdődően.

I. Általános rendelkezések

A fenntartható fejlődés nem azonos a környezetvédelemmel. A **környezeti** problémák nem kezelhetők elkülönülten a **szociális** és **gazdasági** problémáktól, ha azokat fenntartható módon kívánjuk megoldani. A Nyíregyházi Főiskolának (a továbbiakban: NYF) olyan stratégiára van szüksége, amelyben a különböző igényeket integrálni tudjuk.

Ezért az NYF általános feladatai a fenntarthatóság szempontjából:

- a) harcolni a szociális egyenlőtlenség ellen,
- b) a Föld anyag- és energiaforrásait takarékosan (megújuló módon) felhasználni,
- c) az oktatással segíteni, hogy a jövő generációinak élhető világ álljon rendelkezésre.

Az NYF további – konkrét – feladatai a fenntarthatóság érdekében:

- 1) segítse elő a legsürgősebb mai problémák megértését (oktatás, tananyagok),
- 2) játsszon vezető szerepet a gyakorlatorientált megoldási javaslatok kifejlesztésében,
- 3) képzési programjaival járuljon hozzá a környezettudatosabb magatartás és a probléma-megoldás kialakításához,
- 4) játsszon vezető szerepet a helyi és a regionális együttműködésben a fenntartható fejlődésre vonatkozó példaadásban.

Az említett feladatoknak a tananyagfejlesztésben, a képzési területtől függetlenül, mintegy horizontális szempontként, érvényesülnie kell.

Tananyagok

Tekintettel a fenntartható fejlődés interdiszciplináris voltára, az alapozó szaktárgyak közé illeszthető be a leghatékonyabban. Ennek konkrét megvalósítását az egyes szakok tantervének kell tartalmaznia.

Gazdálkodás

Az intézményi gazdálkodást az erőforrás- (beleértve a humán erőforrást is) és energiatakarékosság szempontjából vizsgáljuk. Gyakorlatilag a **bevétel-kiadás rendszer** komplex, többszintű alakításának, illetve az **erőforrás-felhasználás igénybevételének**

kölcsönös optimalizálásáról van szó. A bevétel-kiadás arány növekedése és az erőforrás-felhasználás csökkentése (energiatakarékosság) általában egyenes arányban van egymással. Ez hosszú távon értendő, mivel a környezetvédelmi és energiatakarékossági beruházások általában csak hosszabb távon térülnek meg.

II. A Nyíregyházi Főiskola bemutatása

Nyíregyháza – az NYF székhelye – Északkelet-Magyarország egyik évszázadokra visszatekintő szellemi kisugárzással rendelkező városa, a régió meghatározó logisztikai központja, a kulturális és művészeti élet formálója. Napjainkhoz közeledve kisugárzó szerepét egyre erőteljesebben növeli a városban tanuló több tízezer fős tanulói és főiskolai hallgatói létszám, amelyből legtöbben az NYF-hez kötődnek.

Az NYF jelenlegi szervezeti formájában egy évtizedes múltra tekint vissza. A jogelődök – a Bessenyei György Tanárképző Főiskola (BGYF), valamint a Gödöllői Agártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kara (GATE MFK) – 2000-ben integrálódtak.

Az intézmény működésének környezete

A Nyíregyházi Főiskola, a felsőoktatás egészét jellemző konjunkturális lehetőségeket kihasználva, az integrációt követő – 2000-2006 – időszakban mennyiségi növekedésének felső szakaszába érkezett. Alapvető feladata a környezeti kihívásokra történő reagálás, a minőségfejlesztés, a működés és működtetés hatékonyságának növelése a belső stabilitás megteremtése. Az NYF az Észak-Alföldi régió sajátos földrajzi helyzetéből adódóan (Románia – Szlovákia – Ukrajna közvetlen szomszédsága, a Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem közé való ékelődése) fogalmazta meg küldetését, az országos és európai felsőoktatási trendeknek megfelelően. Az alapértékek megtartása és megerősítése mellett feladatként fogalmaztuk meg a következőket:

- a) Kiszámíthatóság
- b) Korrektség
- c) Megbízhatóság
- d) Szakszerűség
- e) Tájékozottság és Tájékoztatás

III. Az intézmény belső környezete

Infrastrukturális feltételrendszer

A 2000 óta tartó folyamatos fejlesztés eredményeként a XXI. század felsőoktatásának igényeit is kielégítő feltételrendszert biztosít a campus jelleggel szerveződött intézmény. Valamennyi létesítménye egy helyen, a város legideálisabbnak tekinthető zöldövezetében központosul, s az intézmény által működtetett gyakorló helyek is elérhető közelségben fekszenek. Három oktatási rendeltetésű épületegyütteséből kettő – amelyek hasznos felület-együttese meghaladta a 20 ezer m²-t – az integráció megvalósulásának eredménye. Korszerűen felszerelt informatikai infrastruktúrája van. Az országban is egyedülállónak tekinthető a Hallgatói Információs Központ felszereltsége – hardver- és szoftver-ellátottsága. Tantermi, előadótermi és szemináriumi kapacitásai már a korszerű oktatástechnika eszközeivel felszereltek, a virtuális képzés céljainak és nemzetközi tudományos, szakmai konferenciák szervezési céljainak is megfeleltethetők. Az MMFK épületegyüttese az elméleti és gyakorlati képzés mellett a kutatást szolgálva hasznosul. Itt kerültek kialakításra és kerülnek folyamatos fejlesztésre azok a laboratóriumi kapacitások, amelyek a helyi igényekre szerveződő profillal kialakított tudáscentrum munkáját támogatják. A harmadik oktatási épület csaknem 40 éve áll a felsőfokú képzés szolgálatában. Kapacitást bővítő és

korszerűségében megújuló rekonstrukciója – PPP program keretében – napjainkban zárult le. A campus tartozékai a sportlétesítmények, amelyek – úgy kültéri, mint beltéri – kapacitásaikkal és felszereltségeikkel a dolgozók és hallgatók tömegsport igényeit messzemenően kielégítik.

Teljesen megújult és kapacitásaiban bővült a hallgatói elhelyezést biztosító kollégiumi ellátás. A hallgatói igényeket is figyelembe vevő komfort fokozatú elhelyezést biztosítva a jelentkező igényeknek mintegy háromnegyedét tudjuk kiszolgálni. A kapacitás bővítést és korszerűsítést a PPP program keretében hajtottuk végre, s a fenntartást-működtetést is ezen konstrukcióhoz csatlakozva végezzük. A gyakorlati oktatásnak kiváló háttérintézménye az országban is számon tartott, egyedi értékeket és látványosságot magáénak tudható botanikus kert, a két jól felszerelt gyakorlóiskola, valamint a felsőoktatásban ma már ugyancsak kuriózumnak számító – tetemes saját vagyonnal is rendelkező – tangazdaságunk. Az intézmény elérhetősége, létesítményei, az itt folyó munkának racionális kiszolgálói, és valamennyi szempontból biztosítják a fogyatékkal élők számára is a tanulási lehetőségeket, az EU szabálynak megfelelő elérhetőséget és esélyegyenlőséget.

A Nyíregyházi Főiskola infrastruktúrája

Az NYF önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szerv. Az alapító okiratában meghatározott képzési területen és képzési szinten alapképzést, mesterképzést, szakirányú továbbképzést, továbbá felsőfokú szakképzést folytathat.

Az alapító főiskolák materiális és immateriális javai változtatás nélkül kerültek át az új intézménybe. Az NYF épületei a Magyar Állam tulajdonában lévő ingatlanok, melyek az intézmény vagyonkezelésében vannak a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal kötött, 390110-2006/0100 számú vagyonkezelési szerződéssel, a 2003. 11. 19-én jóváhagyott vagyonmegosztási dokumentáció alapján. Az NYF épületeiben adóköteles bevételt eredményező ipari tevékenység nem folyik, az épületek elsősorban a főiskola főtevékenységeihez szükséges feltételeket biztosítják.

Az NYF telephelyein összesen 14 db önálló épülettel rendelkezik, köztük 6 oktatási épület (2 PPP bérlemény), 6 kollégium, illetve diákotthon, melyből 6 PPP bérlemény. Az NYF kezelésében lévő helyiségek:

- a) előadók, tantermek, laboratóriumok, egyéb oktatási műhely helyiségek,
- b) hivatali helyiségek, oktatói, dolgozói szobák,
- c) kollégiumok, könyvtárak,
- d) TMK műhelyek, raktárak stb.
- e) gyakorló iskolák,
- f) uszoda, sportcsarnok, botanikus kert.

IV. A Nyíregyházi Főiskola környezetterhelést jelentő kibocsátásai és energiateljesítménye a 2009. évben

Vízfelhasználás: az NYF-nek nagyobb részt kommunális vízfelhasználása van, de jelentős a klimatizáláshoz szükséges vízfelhasználása. Az ivóvízhálózatból vételezett víz túlnyomó részét a kollégiumok vízfogyasztása teszi ki. Az NYF összes vízfogyasztása **51 432 m³** volt.

Szennyvízkezelés: az előzőekben rögzítettek szerint – a vízfelhasználásnak megfelelően – a főiskolán csak kommunális szennyvíz keletkezik, melyet a közterületi egyesített csatorna-rendszerbe vezetünk. A szennyvíz kibocsátás mértéke **46 328 m³**.

Energiafelhasználás: az NYF működése során villamos-, gáz- és hőenergiát használ. A **villamos-energia** elsősorban világításra (mintegy 40 %-ban), számítógépek és informatikai eszközök működtetésére (40 %-ban), illetve erőátvitel céljára (20 %-ban) kerül felhasználásra. A villamos-energia felhasználás **4 174 322 kWh**.

A **gázenergia** fűtési célra (mintegy 50 %-ban), villamos energia előállítására 35 %-ban, és használati melegvíz előállítására (10 %-ban) kerül felhasználásra. A gázfelhasználás **1 424 542 m³**.

Nem veszélyes hulladékok: a nem veszélyes hulladék alapvetően kommunális hulladék, melynek elszállítása a Térségi Hulladékgazdálkodási KHT-val megkötött szerződések alapján történik. Ezen hulladékok gyűjtése a helyiségekben zsákkal bélelt szemétygyűjtő edényekben, az épületben keletkező hulladékok a kollégiumok területén 110 l-es műanyag gyűjtő edényekben (kukákban) tömörítve történik, míg az oktatási épületekben keletkező hulladékok gyűjtése 1,1 m³-es kiskonténerekben történik.

Az épületek felújítása és átalakítása során keletkező minden típusú hulladék (törmelék) gyűjtése, elszállítása, és kezelésre történő átadása a feladatot ellátó vállalkozó feladata, így ezzel az NYF nem foglalkozik.

Veszélyes hulladékok kezelése: az NYF egyes épületeiben a lemerült és elhasználdott szárazelemek, illetve kisakkumulátorok gyűjtésére külön erre a célra rendszeresített gyűjtő edényzetet helyezett el az intézmény. A gyűjtőedények ürítését és a hulladékok elszállítását az ezzel megbízott, engedéllyel rendelkező vállalkozó biztosítja.

A világító armatúrákból **lecserélt fénycsöveket** az üzemeltetést végző külső vállalkozó személyzete központilag gyűjti, elszállításukat és ártalmatlanításukat szerződés alapján végzi. Az NYF tulajdonában lévő **gépjárművek üzemeltetése** során keletkező környezetre veszélyes hulladékok (fáradt olaj, ólom-akkumulátor stb.) gyűjtésével az NYF nem foglalkozik, mert ezek meghibásodása esetén javításuk illetve cseréjük szakszervizben történik, így a keletkező veszélyes anyagok ártalmatlanítása is a szervizek kötelezettsége.

Gépek üzemeltetése során keletkező veszélyes hulladékok gyűjtése – a rendelkezések előírásainak megfelelően – mindig azon műhely, helyiség területén történik ahol azok működnek. Az így felgyülemlett veszélyes hulladékot kezelésre az arra jogosult vállalkozásoknak átadásra kerülnek. Az NYF-en az ilyen jellegű hulladékoknak csak az átmeneti tárolása történik. Az átmeneti tárolók kialakítása az elkövetkező években szükségessé válik.

Kémiai laboratóriumi vegyszerek, az itt keletkező hulladékok mennyisége, elhanyagolható, mivel ezeket az anyagokat csak oktatási és kutatási célra használjuk. Az NYF erre vonatkozó szabállyal nem rendelkezik, ennek elkészítése folyamatban van.

e-hulladék: ezen hulladékcsoportba soroljuk az informatikai eszközök üzemeltetése során keletkező hulladékokat. Ide tartoznak az életciklusuk végét követően az NYF aktív számítástechnikai eszközei is. Ezen eszközök továbbra is használatképesek, de valamilyen műszaki adottságuk, paraméterük már nem teszi őket alkalmassá a megváltozott oktatási követelmények biztosítására. Ezen informatikai eszközöket bontásra jogosult műhelybe szállítatjuk.

A **számítástechnikai eszközök** folyamatos karbantartása során keletkező hulladékok az NYF-en nem kerülnek gyűjtésre. A karbantartás során keletkező e-hulladékok kezeléséről (gyűjtés, elszállítás, ártalmatlanítás) a 13. pontban leírtak szerint gondoskodunk. Közeljövő feladata a fénymásolók és nyomtatók festékpatronjainak, tonereinek újratöltésre történő átadása.

Üvegház hatású anyagok kibocsátása: a környezeti atmoszférát károsító anyagok közül az NYF széndioxid-kibocsátással rendelkezik. A kisebb, egyedi légkondicionáló berendezések esetében folyamatosan kicseréljük a károsító gázokkal rendelkező készülékeket új, a mai előírásoknak megfelelőekkel.

Helyi szén-dioxid emisszió a gázüzemű fűtési berendezések üzemeltetése során keletkezik. Ezen berendezéseket a területileg illetékes környezeti hatóságok folyamatosan ellenőrzik, a kibocsátást mérni kell és az emisszióról az NYF-nek jelentési kötelezettsége van. Az eddigi jelentésekből megállapítható, hogy a CO₂-emissziót tekintve minden berendezésünk kibocsátása a területileg érvényes emissziós határérték alatt van.

V. Környezettudatos menedzsment kialakítása

Az NYF elkészíti és folyamatosan karbantartja a veszélyes anyagok kezelési és felhasználási szabályzatát, mely tartalmazza mindazokat az általános követelményeket, valamint a munkavégzés személyi és tárgyi feltételeit, melyek a veszélyes anyagokkal és a veszélyes követelményekkel kapcsolatos biztonság, az egészséget nem veszélyeztető munkavégzéshez elengedhetetlen.

Az NYF a 2011-ig terjedő intézményfejlesztési tervében megfogalmazott infrastruktúra-fejlesztési és felújítási programja kiterjed az NYF energiahatékonyságának javítására, az energiatakarékosság erősítésére, valamint a megújuló energia arányának növelésére.

Az NYF kiemelt programja az üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentése, az EMAS rendszer kiépítése az intézményben. A rendszer kiépítéséig az NYF szakemberei folyamatosan figyelik, mérik az emissziós értékeket és az intézmény pénzügyi lehetőségeihez képest javítják a fajlagos energiafelhasználást.

Az üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentéséhez hozzájárul – a hallgatók igényeinek figyelembevételével – az épületek nyitva tartásának szigorúan tervezett korlátozása. Az épületek nyitva tartásának korlátozásával csökken a fűtésre fordított energiafelhasználás, az NYF széndioxid-kibocsátása, s természetesen csökkeni fog a villamos-energia- és vízfelhasználás, valamint a szennyvíz mennyisége is.

Az elkövetkezendő években folyamatosan fenntartjuk az NYF-en a szelektív hulladékgyűjtést. A veszélyes hulladékok gyűjtésének rendszerét 2011. évben tovább kell fejleszteni, a meglévő eszközök számát növelni, külön rendszert felállítani a nyomtatók és fénymásolók patronjainak újratöltésére.

A fenntarthatóságról való tudás széles körű elterjesztése több irányból is szükséges. Egyfelől szükséges, hogy az NYF-en tanulmányokat folytató minden hallgató legalább 1 féléven keresztül heti 2 órában tanulja a környezet védelmével kapcsolatos tantárgyat. Másfelől szükséges lenne az NYF dolgozóinak képzése is, illetve új munkatárs belépésekor a munkavédelmi oktatáshoz hasonlóan, környezetvédelmi képzés biztosítása.

A földgáz felhasználás és természetesen ezzel egyidejűleg a széndioxid kibocsátásának további csökkentése érdekében elvégezzük a meglévő épületeink energetikai vizsgálatát, és ahol még szükséges pótlólagos hőszigetelést, illetve a korszerűtlen nyílászárók cseréjét fogjuk elvégeztetni. Ezekre a fejlesztésekre pályázati lehetőségektől függően kerül sor.

VI. A stratégia megvalósítása

A Nyíregyházi Főiskola Fenntartható Fejlődési Elvi Stratégiája megvalósítása széleskörű főiskolai egyeztetési folyamatot, a társadalmi szervezetek képviselőinek bevonását igényli, s nem képzelhető el a főiskola szakmai közösségei széleskörű együttműködése nélkül.

A konkrét cselekvési terv elkészítése mihamarabb szükséges.

VII. Záró rendelkezések

A Nyíregyházi Főiskola fenntartható fejlődési elvi stratégiája című dokumentumot a Nyíregyházi Főiskola Szenátusa az RH/40-108/2010. (július 26.) számú határozatával, 2010. július 27-i hatállyal fogadta el.

Nyíregyháza, 2010. július 26.

A Szenátus nevében:

Prof. Dr. Jánosi Zoltán
rektor